

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Simone van der Vlugt
MIDNIGHT BLUE

Copyright © Simone van der Vlugt 2016
First published by Uitgeverij Ambo Anthos
Translation rights arranged by The Susijn Agency Ltd.
All Rights Reserved

ISBN 978-86-10-03821-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SIMONE VAN DER VLUHT

PLAVA
KAO
PONOĆ

Prevela Jelena Stanković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

1.

De Rajp, mart 1654. godine

Od sahrane je prošlo više od nedelju dana, a i dalje, pre svega, osećam olakšanje. Znam da za to nema opravdanja, da bi trebalo da žalim, ali prosto ne mogu.

Stojim prekrštenih ruku i zurim u gornji deo kuhinjskih vrata, pravo prema poljima i livadama oko farme, ali ne uspevam da ih zaista vidim.

Nikada nije ni trebalo da dođe do ovoga. Osvrćem se i ne znam šta me je spopalo one noći pre više od godinu dana. Godinama sam Goverta smatrala samo običnim seljakom i nikada nisam obraćala previše pažnje na njega. Zapravo, nikada i nisam razmišljala o njemu. Nije da nije bio privlačan, imao je neki šarm. Prvi put sam ga stvarno opazila na seoskom vašaru, kada me je privukao i priljubio uz sebe da bismo plesali. Pila sam, naravno da sam pila, ali ne toliko da nisam mogla čuti njegovo teško disanje, osetiti pribijanje uz moje telo i mišićave ruke koje su me tako izazovno stiskale.

Sa svakim pokretom kukovi su nam se dodirivali, a stisak kojim me je vodio pokraj ostalih igrača postajao je sve jači. Bio je to uzbudljiv osećaj. Shvatila sam da je zaljubljen u mene. Onaj neprijatan pogled, koji bi mi uputio svaki put kada prođemo jedno kraj

drugog, i ono njegovo nabrano čelo, bili su zapravo izraz požude, a ne odbojnosti.

Da li sam bila polaskana njegovom pažnjom? Jesam li odbila toliko potencijalnih prosaca u nadi da ću pronaći nešto bolje? Jesam li se plašila da me niko neće izabrati? Ili sam u tom trenutku bila zaljubljena?

Nisam se pobunila kada me je uzeo za ruku i odveo u jedan zaštićeni deo voćnjaka.

Govert je bio srećan kada sam mu rekla da sam trudna, spreman da me oženi i zasnuje porodicu. Budući da je bio prilično dobrostojeći udovac od četrdesetak godina, predstavljao je finu priliku, iako nije bio ono što sam zamišljala.

Nije kao da sam imala izbora. Jedan trenutak ludila na vašaru, samo trenutak potpune nepromišljenosti, i odredila sam sebi čitav život. Nestala je mogućnost da jednog dana napustim selo i otpočnem novi život, nestali su svi moji snovi.

Najgore od svega bilo je to što sam se sada pitala šta sam one noći videla u njemu. Štagod to bilo, već narednog jutra je nestalo.

Venčali smo se mesec dana kasnije, a šest nedelja nakon toga, trudnoća se završila preuranjenim porođajem. Rodila sam mrtvorodjenče. I od toga je prošlo već više od godinu dana.

Sada i Govert leži pod hladnom crnom zemljom. Jedino ogledalo u kući okrenuto je prema zidu, a zavese su već nedeljama navučene. Danas ih ponovo otvaram. Puštam svetlost s iskonskim zadovoljstvom. Dnevna soba, koja je danima bila zakrčena silnim posetiocima, sad je sablasno tiha. Živim u De Rajpu čitavog života, a podrška rođaka, komšija i prijatelja je zaista neverovatna. Jedino su svekar i svekrva bili приметно odsutni. Verovatno im je teško da prihvate činjenicu da ću naslediti čitavu Govertovu imovinu nakon samo godinu dana

braka. Razumem ih, ali ne mogu učiniti ništa povodom toga. A bog zna da sam to nasleđstvo zaslužila.

Dozvoljavam sebi da se osvrnem po prostoriji, od okruglog stola kraj prozora sve do kamina i nameštaja koji sam sama farbala. Sunčeva svetlost pada na kameni pod i unosi malo topline. Ne mnogo, tek je početak marta. Dim se penje prema gredama, na kojima su okačene kobasice i slanina, pa odlazi u potkrovlje, koje je i dalje puno zimnice.

Čudan je osećaj što sam sada potpuno sama u kući, ali nemam vremena da razmišljam o tome. Imam mnogo posla, daleko više otkad Goverta nema.

Iako imam sluškinju i radnika, mnogo posla je i dalje na meni. Svaki dan je isti. Pomuzem krave, nahranim svinje i kokoške, brinem o bašti, mešam maslac i pravim sir. Ostatak vremena provodim u pranju i krpljenju odeće, tkanju i, tek ponekad, slikanju.

Ponekad, kada pogledam sjajnu površinu bakarnog kazana, ugledam svoju majku s upletenom kosom ispod bele kape. Uvek je zauzeta i umorna. Tek mi je dvadeset i pet, a imam osećaj kao da sam stara koliko i ona.

Samo teraj dalje, govorim sebi dok idem prema štali da bih se pobrinula za stoku. Period žaljenja traje samo šest nedelja, nije to tako dugo.

Radnik Jakob je već krenuo s mužom. Pozdravlja me blagim klimanjem brade. Klimam glavom da uzvratim pozdrav.

„Verovatno ću preći da radim za Abrahama Guna“, govori dok sedam na hoklicu.

„Dobro je.“

„Sad samo ostaje da i Janet nađe posao.“

„Sve će se srediti. Ako ne nađe ništa ovde, naći će nešto u Graftu.“

„Kad odlazite?“, pita Jakob.

„Čim sve prodam. Aukcija će biti sledeće nedelje.“

Jakob klima glavom. „Janet bi volela da dobije bučkalicu. Tako će i dalje moći da pravi onaj njen maslac.“

„Ne mogu joj je dati. Već sam je obećala svojoj majci.“

„Aha. Baš šteta.“ Jakob izvlači kofu punu mleka ispod krave i ustaje. Stoji i čini mi se kao da bi rekao još nešto, tako da ga posmatram sa iščekivanjem.

„Što se gazde tiče...“

„Da?“

„Njegov brat truća svašta po selu.“

Prestajem da muzem. „Šta to govorka?“

Okleva.

„Šta je bilo, Jakobe?“, izgovaram odviše oštro, pokazujući nestrpljenje.

„Mislim da već znate“, odgovara i izlazi.

Juče sam napravila kajmak. Danas za ručak mažem ostatak blago kiselog namaza na ražani hleb. I Jakob i Janet sede za stolom. Prilično smo tihi, sedimo zamišljeni.

Nakon obroka im prepuštam posao. Navlačim klompe preko cipela i krećem nasipom prema De Rajpu. Iza farme se nalazi kružni kanal oko Bemsterskog poldera, koji je okružen močvarnim tlom. Farma mojih roditelja nalazi se na drugom kraju sela, a najbrži put do njih je preko tih močvara. Idem Kralingergrahtom, pa glavnom ulicom, gde oronule kuće počinju da ustupaju mesto velelepniim zgradama s crvenim i zelenim fasadama. U samom centru sela nalazi se čak i nekoliko kamenih kuća sa stepenastim zabatima, koje izgledaju kao da ih je neko tu slučajno zaboravio.

Na putu se javljam ljudima koje poznajem, a koji mi odgovaraju s uzdržavanjem. Da li me izbegavaju? Da li to ljudi zure u mene?

Stižem do Male brane i merionice oko koje sve vri, i više ne mogu da krijem uznemirenost. Ljudi me znatiželjno posmatraju i šapuću mi iza leđa. Samo mi jedna osoba prilazi da me pita kako sam i da li je istina da zaista odlazim odavde.

Ovdašnji narod je ponosan na svoje selo, u kome njihove porodice žive već generacijama unazad. Nečuveno je da neko odavde odlazi, gotovo izdajnički. Ali meštani su me oduvek smatrali pomalo čudnom te ih moji planovi nisu previše iznenadili.

„Hoćete li se rešiti i onog ormana? Onog što ste onako lepo oslikali?“ Veletrgovac Sibrig me znatiželjno posmatra. „Dakako ću vas rešiti tog tereta.“

„Održavam aukciju naredne nedelje“, odgovaram i nastavljam dalje sa osmejkom kojim pokazujem izvinjenje.

Skrećem u uzanu Crkvenu ulicu i napuštam selo. U daljini već nazirem farmu svojih roditelja. Nastavljam da hodam blatnjavim putem i ubrzavam korak.

„Mart samo što je otišao.“ Majka pod šmrkom pere bućkalice. Lice joj izgleda upalo i blede na hladnoj zimskoj svetlosti, i mora da nasloni ruku na leđa dok se ispravlja. „Došao je da razgovara s tobom, ali je toliko vikao da sam mu rekla da ide.“

Uzimam jednu bućkalicu i nosim je pod šmrk.

„Čuo je da odlaziš. Bio je besan, Katrin.“

„Zašto? Zar nisam ja ta koja o tome odlučuje?“

„Naravno, ali sada? Odmah nakon sahrane? Mnogima je čudno. Imaš farmu, stoku, sve je sad tvoje. Muškarci čekaju u redovima da te osvoje. Pogledaj Gerita, sad da se uzmete, bili biste bogati.“

„Selim se u grad.“

„Gde ćeš raditi kao sobarica. Dok si ovde slobodna kao ptica.“

Uzdišem. „Toliko smo već puta pričale o ovome, majko. Ne planiram da doveka radim kao sobarica. Želim da uštedim, preudam se i stvorim sebi novi život u gradu.“

„Rekla bih da si to oduvek i priželjkivala. Kao mala si uvek očajnički htela da pođeš s nama kada smo odlazili da prodajemo sir na pijaci. Nikada nisam razumela zašto, ostala deca nisu bila takva. Četiri sata na barži samo da bi se stiglo do grada, pa još četiri da se vratimo.“

„Plakala sam jer sam želela da ostanem.“

Gledamo jedna drugu i osmehujemo se.

„Pa, trebalo bi da radiš ono što želiš. Više nisi devojčurak. Ne mogu te zaustaviti“, kaže majka nakon kratke pauze. „Samo...“

Čitam joj izraz na licu u trenutku tišine koji je usledio. „Šta je bilo?“

„Ljudi pričaju.“

„Ljudi po selu uvek pričaju, što je još jedan razlog zbog kog želim otići. Dosta mi je tračeva i zabadanja nosa u tuđa posla.“

Na majčinom licu se pojavljuje izraz odustajanja. „Nedostajaćeš mi“, govori. „Ali možda jeste bolje da odeš.“

2.

Samo nedelju dana kasnije sve je prodato. Govert i ja smo živeli u kući i na zemljištu pod kirijom, ali su životinje i sav nameštaj pripadali nama. Za vreme aukcije, koja se održava na gumnu, gledam kako moja imovina odlazi u tuđe ruke. Prihod od prodaje – stotinak guldena – i te kako je dobrodošao. Dovoljno da me zbrine na neko vreme, pa možda čak i za neku manju radnju. Možda atelje za oslikavanje grnčarije. To mi je oduvek bio san. Kao mala sam uvek iscrtavala nameštaj sokom od cvekle. Kada sam kasnije počela da dobijam novac od bogatih farmera i značajnijih meštana, za koje sam iscrtavala ormane i klompe, počela sam da koristim prave boje.

„Podseća me na one šarene komade koje prave u Hindelopenu“, rekao je jednoga dana Kornelis Vink, seoski notar. „Imaš talenta, Kat. Trebalo bi nešto od ovoga da ponudiš na prodaju u gradu.“

„Ne mogu, gospodine. Nisam član esnafa“, rekla sam.

„Na godišnjem septembarskom vašaru je svim došljacima dozvoljeno da prodaju šta god žele. Sve dok ne otvaraju sopstvene radnje.“

U slobodno vreme sam krenula da iscrtavam tanjire i hoklice, što sam na kraju vrlo lako prodavala na vašaru.

Od tog dana sam počela da čeznem za gradom.

Znala sam tek nekoliko seljana koji su napustili De Rajp, ali sve su to bili momci koji su se prijavili za rad na brodovima Holandske istočnoindijske kompanije ili na kitolovcima. U Graftu, susednom selu, živela je jedna devojka koja je našla posao sobarice u Alkmaru, što mi se činilo kao pametan izbor. Naravno da je život i posao sobarice naporan, ali barem ne bih ostala zaglavljena ovde, gde ima samo trske i blata dokle god pogled doseže. Sve dobro se dešava u gradu, gde ima razonode i ljudi koji žive punim plućima. Želim da budem deo toga. Od Emila i Berte, prijatelja iz Alkmara, čula sam da je jednom bogatom građaninu potrebna sluškinja. Kada sam pre nekoliko nedelja otišla u grad, da bih prodala sir na pijaci, prošetala sam do Audegrahta da im ponudim svoje usluge. Na sopstveno zaprepašćenje i oduševljenje, odmah su me primili.

Osvrćem se po štali dok rana jutarnja svetlost pada po prenatrpanom zemljanom tlu. Novi vlasnici su pokupili sve moje nekadašnje stvari, koje su tu bile napakovane. Jedino što mi je ostalo bilo je nekoliko sitnica i odeća.

Napolju me, u jutarnjoj magli, čekaju roditelji i braća. Kao jedina preživela kćer, uvek sam se mogla osloniti na njihovu pažnju i zaštitu, a na licima momaka sam mogla videti da ih moj odlazak nimalo ne raduje. Između najstarijeg brata Dirka i Lorensa postoji velika razlika u godinama, ispunjena brojnim pobačajima, kao i braćom i sestrama koji su umrli rano. Možda zato osećam najveću povezanost s Lorijem, budući da smo nas dvoje bili ti koji su morali nadomestiti sve te gubitke.

Pozdravljanje traje kratko. Sve ih grlim, roditelje najduže. I Lori mora u Alkmar te će me otpratiti. To zapravo i nije loša ideja, budući da sa sobom nosim toliko novca.

„Ubrzo ćemo se ponovo videti“, govori otac. „Naredne nedelje donosim tovar u Alkmar.“

„Onda se vidimo tada, oče. Znaš gde sam.“

Još jedan poljubac i zagrljaj pa odlazimo. Lori uzima podruku vreću sa mojim stvarima i krećemo prema Istočnom nasipu, koji vodi do keja. Osvrćem se nekoliko puta i mašem porodici. Srce mi je ispunjeno tugom, ali ne žalim ni za čim.

Dug je put do Alkmara. Ugurani među tovarom i zagrljeni da nam ne bi bilo hladno, posmatramo poldere i pejzaž urednih ravnih polja i jaruga. Natovarena barža ne ide previše brzo, ali već sam se na to navikla. Mnogo puta sam išla ovim putem. Znam svaki prevoj kanala i svako seoce kraj kojeg prolazimo. Na nekim delovima kanala jedva i da ima vetra, zbog čega idemo toliko sporo da brodar mora da koristiti motku. Svom težinom se naslanja na štap, zarivajući ga u blatnjavo dno kanala, kako bi barža nastavila da plovi.

Sedim pokraj brata i prstom pokazujem na ono što primećujem u okolini. On ćuti i ne odgovara.

„Dakle, nećeš se vratiti?“, pita Lori taman kada sam odlučila da prestanem s pokušajima da podstaknem razgovor.

„Naravno da hoću. Posećivaću vas povremeno.“

„Da sam na tvom mestu, ne bih ostajao u Alkmaru. Mart okreće čitavo selo protiv tebe.“

„Da li mu veruju?“

„Ne znam.“ Na trenutak ćuti pa nastavlja: „Mogla bi da odeš u Harlem, ili Amsterdam.“

Sada je na mene red da začutim. „Tako daleko?“, pitam.

„Zapravo, i nisu toliko daleko od Alkmara. Ono što želim da kažem, Kat, jeste da ne smeš dozvoliti da te zadržavamo ovde. Ako je drugi grad... bolji za tebe, tamo treba i da odeš. Znamo da je ono što se priča o tebi koještarija, ali ne misle svi tako.“

„Trebalo je duže da žalim i više da plaćem, a?“ Podižem pogled prema bratu. „Je li greh radovati se nečijoj smrti?“

Lori prebacuje ruku oko mojih ramena i čvrsto me grli. „Nije“, govorim, „u ovom slučaju bih rekao da je tako nešto jednostavno ljudski.“

Plovimo duž obale jezera Alkmar i prolazimo kraj Akerslotske brane. Sunčevi zraci probijaju maglu, rasteruju mrku izmaglicu i donose nešto topline. Oštar povetarac ispunjava jedra i provodi brodić kroz talase. U daljini se vide kule i zidine Alkmara, kao i poljana s vešalima.

Podilazi me jeza kad ugledam zlokobne stubove i leševe kako vise s njih. Brzo skrećem pogled i gledam prema vrevi kraj lučke carine, gde gradske vlasti mere i oporezuju prispelu robu.

Široka reka Zeglis pruža se i presijava pred nama. S obe strane reke mnoštvo ljudi ide prema gradu, a neki čovek tera nekoliko svinja ispred sebe. Teretna kola čangrljaju i krše se po izrovanim putevima, gde jedan prosjak jedva uspeva da umakne njihovim točkovima.

Barža zastaje nadomak gradskih zidina. Lori i ja nekako uspevamo da ustanemo i plaćamo kapetanu. Nakon samo par minuta prelazimo preko drvenog mostića koji vodi prema Balvan-kapiji. Pozdravljamo se kraj carine. Lori ima sastanak u jednoj krčmi na Pivarskom keju.

Posmatra me kolebljivo, kao da bi nešto rekao, ali ne može da pronađe odgovarajuće reči. „Pa, srećno, seko. Običi ću te kad naredni put dođem do grada.“ Čvrsto me grli. „Razmisli o onome što sam ti rekao.“

Ljubim Lorija u obraz i uzimam vreću sa stvarima, koju mi je poneo. Na trenutak se gledamo u oči, a zatim se osmehujemo i razilazimo. Osvrćem se i vidim da me brat posmatra. Mašem i okrećem se.

I dalje pomalo ukočena od onolikog sedenja, krećem prema Rečnoj ulici, čvrsto držeći vreću sa stvarima. Kanal je ispunjen baržama i brodićima s ravnim dnom, a svuda se tovari i istovaruje roba.

Hitro prolazim kroz poznate ulice, sve do drugog kraja grada, gde se katedrala nadvija nad krovovima kuća. Ulazim u crkvu kroz vrata

iz Horske ulice, pa prolazim kroz ogromnu apsidu sa stubovima i vitražnim staklom, pravo prema oltaru. Sedam u prvi red i zatvaram oči. Neko vreme samo sedim tako, slušajući sopstveno disanje i aritmično kucanje srca.

Otvaram oči tek kada osetim da se sve u meni potpuno stišalo. Tišina koja lebdi među belim zidovima i svodovima umiruje dušu.

Spajam dlanove. Sadržaj mojih molitvi nije ništa drugačiji od onih koje izgovaram u seoskoj crkvi u De Rajpu, ali ovde je ipak nekako drugačije – imam osećaj da će se moje molitve bolje čuti među ovim ogromnim kamenim zidinama. Ne znam da li sam išta učinila svojim molbama. I dalje ne osećam spokoj. Izlazim iz crkve pognute glave. Napolju trepćem usled iznenadnog bleska sunčeve svetlosti i na trenutak omamljeno stojim pre nego što dozvolim sebi da me gradska vrevla ponovo proguta.

Blizu katedrale nalazi se krčma i prenoćište *Trinaest greda*, koju drže moji prijatelji. Berta i njen suprug Emil padaju s nogu od posla, zato što je njihova krčma prva na koju naiđu putnici koji dolaze sa zapada kroz Goblinsku kapiju. Krčma je velika, sa stepenastim zabatima i izlivenim gvozdenim znakom, koji veselo leluja na vetru.

Hladnim i gotovo promrzlim šakama otvaram vrata i uzdišem s olakšanjem kada me zapljusne talas toplote. Mala prostorija za služenje alkohola potpuno je ispunjena. Probijam se kroz masu ljudi, koji sede ili stoje između mene i šanka. Emil toči pivo. Berta prolazi s dve penaste krigle u rukama.

„Emile!“, vičem i naginjem se preko šanka.

„Kat! Zdravo! Divno je videti te. Malo je natrpano trenutno, ali dolazim za koji minut, može?“, viče i on.

Veselo klimam glavom, pa se hitro okrećem, osetivši nečiju ruku na svom ramenu. Berta. Tamne kovrdže su joj se nekako izvukle iz kape i uokvirile joj lice. „Tu si! Hoćeš da pojedeš nešto?“

„Zaista bih mogla.“

Berta nestaje u kuhinji i trenutak kasnije se vraća s divnom čorbicom i parčetom hleba. Brzo nalazim mesto za sedenje. Nakon što završim s obrokom, u krčmi je manje gužve te Berta seda kraj mene. Pita me kakav mi je bio put.

„Dug i hladan, ali Lori je išao sa mnom“, kažem. „Mogu li večeras prespavati ovde? Tek sutra treba da odem u gazdinu kuću.“

Berta izgleda ozbiljno.

„Šta je bilo? Jeste li puni? Nema veze, sigurna sam da mogu otići u *Morijenu glavu*“, kažem.

„Možeš ostati ovde koliko god želiš, ali imam loše vesti. Vilebrand Nordingen, gospodin koji te je unajmio kao sluškinju, preminuo je pre dva dana. Razboleo se, kažu da je nešto sa plućima. Naravno, bio je star, ali nas je njegova smrt ipak sve iznenadila.“

Na trenutak nemam predstavu šta da kažem. Ovo zaista jesu loše vesti. Ne samo za Nordingena, koji je delovao kao fin čovek, već i za mene.

„Šta sad da radim? Sve sam prodala, raskinula zakup zemljišta.“

„Onda kupi ili iznajmi kuću ovde pa potraži novi posao.“

„Ništa drugo i ne mogu. Zasigurno se neću vraćati.“

„Pomoći ćemo ti“, odlučno govori Berta. „Možeš ostati ovde sve dok ne nađeš nešto za sebe, a raspitaćemo se i za posao. Krčma je savršeno mesto za tako nešto.“

Ohrabrujuće je znati da nisam sama, ali mi je potrebno malo vremena da prihvatim da neće sve biti onako kako sam zamislila. Dobra stvar je što imam dovoljno novca da se neko vreme izdržavam.

Emil dolazi i spušta ruku na moje rame. „Naći ćeš nešto“, govori. „U Alkmaru se posao lako nalazi.“

3.

Čitave sedmice tragam za poslom. Jurim čitavim gradom, od veličanstvenih kuća kraj kanala Mint, koji je najotmeniji u gradu, sve do solana na Audegrahu i pivnica u Golubljoj ulici. Okušavam sreću u gradskom sirotištu u Dulenskoj ulici, a zatim i u susednoj predionici i manastiru Sveta Katarina, kao i u nekoliko prenoćišta i krčmi. Nije me briga šta ću raditi, da li ću čistiti, raznositi ili brinuti o bolesnima, samo da nađem posao.

Dočekujem kraj nedelje klonulog duha, sedeći s Bertom u krčmi.

„Nisam mislila da će biti ovako teško naći posao“, kažem. „Ima posla za muškarce, ali za žene je mnogo teže.“

„Mogla bi da počneš sopstveni posao. S nekim manjim zanatom.“

„A šta da prodajem? Šerpe i lonce? Grad ih je ionako već pun.“

„Ali ti ih tako lepo oslikavaš. A pošto si sad Alkmarka, biće ti dozvoljeno da pokreneš svoj posao.“

Odmahujem glavom. „Znaš da to uopšte nije tako lako. Morala bih da učim zanat, pa da plaćam kako bih položila ispit za majstora. I sve to pod pretpostavkom da me esnaf prihvati.“

„Jedna žena se odavno pridružila Udruženju Svetog Luke, zove se Izabela Bardesijus. Sada je slikarka i ima sopstveni studio.“

„Onda zasigurno potiče iz bogate porodice, koja joj je platila obrazovanje. Ne puštaju te da im se pridružiš bez zanata, Berta.“ Zurim

uprazno i razmišljam. „Možda ipak treba da prihvatim onaj posao u ambulanti. To je jedina ponuda koju sam dobila.“

„U kužnoj kući? Jesi li poludela?“

„Nema kuge. Ljudi koji tamo leže boluju od drugih bolesti.“

„Da, bolesti koje su jednako zarazne i smrtonosne. Ne bih tamo radila ni da nemam koricu hleba.“

„To mi je sad jedina opcija. Ako ubrzo ne pronađem nešto, moraću da se vratim u De Rajp.“

Neko pokraj nas kreće da kašljuca. Muškarac od nekih tridesetak godina, s podužom pepeljastoplavom kosom, staje kraj stola. „Zdravo, Berta. Izvinjavam se što vas prekidam, ali čuo sam vaš razgovor.“

„Lepo je videti vas, Matijase. Kako ste?“ Berta se ozareno osmehuje.

„Odlično, hvala na pitanju“, govori čovek. „U prolazu sam na putu iz Den Helder, a moram da završim neki posao u Alkmaru.“

„Gospodin Van Nulant je naš redovni gost“, govori mi Berta.

On skida šešir i blago se poklanja. „Zadovoljstvo mi je“, govori sa pobedonosnim osmehom.

Klimam glavom i predstavljam se. Matijas seda na stolicu preko puta.

„Moram priznati da nisam slučajno oslušnuo vaš razgovor“, govori Berti. „Emil mi je pomenuo situaciju. Pomenuo mi je i nešto o vašoj prijateljici i pitao da li bih joj nekako mogao pomoći.“

„I?“, pita Berta.

„I ispostavilo se da mogu. Moj brat traži kućepaziteljku. Da li bi vam to odgovaralo?“, pita Matijas i okreće se prema meni, čekajući odgovor.

„Ne znam. Mislim, da, rekla bih. Ali ne znate ni ko sam ni šta sam“, kažem zapanjeno.

„Emil i Berta vas poznaju, to mi je sasvim dovoljno. A Emil ima samo lepe reči za vas.“

Osećam kako me zapljuskuje talas uzbuđenja. „Kućepaziteljka... to bi bilo divno. Ko vam je brat i gde živi?“

„Zove se Adrijan van Nulant“, odgovara Matijas, „i živi u Amsterdamu.“

U Amsterdamu! Zaprepaščenost mi se očito vidi i na licu, budući da Matijas izgleda zbunjeno. „Je li to problem?“

„To je tako daleko. Tamo nikoga ne poznajem...“

Matijas sleže ramenima. „Nije tako daleko, a upoznaćete mnogo ljudi čim stignete.“

Razmenjujem poglede s Bertom, koja izgleda pomalo zapanjeno. „To zaista jeste odlična prilika, Kat“, kaže mi. „Ovde očito nema posla za tebe. Ili ćeš u Amsterdam, ili u De Rajp.“

Ne moram dugo da razmišljam. Iako mi se ne dopada što moram da ostavim sve ljude koje volim, nemam mnogo izbora. Štaviše, ovo je još i bolji korak. Nikada ne bih otišla u Amsterdam sama. Možda je u pitanju sudbina.

Matijas odlazi da završi poslove dok razmišljam, ali odlučujem da porazgovaram s njim uveče, kada se vrati.

„Odlučila sam da pristanem. Bila bih vam veoma zahvalna ako me preporučite svom bratu.“

„Naravno. Napisaću divnu preporuku. Ali da bih to učinio, mislim da bi prvo trebalo da se upoznamo malo bolje. Da li biste mi se pridružili da popijemo po jedno piće?“

Privlačimo dve stolice jednom stolu u ćošku i Matijas naručuje bokal vina. „Pa, recite mi“, pita dok mi puni čašu, „zašto ste napustili svoje selo?“

Pričam mu čitavu priču. O čežnji za gradom i kako sam one jedne noći na igranci u potpunosti skrenula život u drugom pravcu. O mrtvorodenom sinu i Govertovoj neočekivanoj smrti. Matijas me pažljivo sluša.

„Dakle, udovica ste“, kaže nakon što završavam. „Veoma mlada udovica. Zaista mi je žao.“

„Ma nije to ni bio srećan brak.“ Zurim u daljinu i zamišljam kakav bi mi život bio da Govert nije umro. „Tukao me je. Odmah nakon što smo se venčali, a s vremenom sve češće. Ne znam zašto. Nije imao razloga. Nikada se nismo raspravljali, nisam bila drska, vredno sam radila.“ Gorko se osmehujem. „Trudila sam se da se ne raspravljamo i da nikada ne budem drska, ali me je ipak tukao.“ Glas mi odaje gorčinu, koju uvek osetim kada se setim njegovog maltretiranja, a Matijas me samo saosećajno posmatra.

„Neki muškarci su jednostavno takvi“, govori blago. „Ali ne svi.“

„Ne...“ Uzdišem. „Problem je u tome što ne možete samo pogledom oceniti kakvi su. Saznate istinu tek kada bude prekasno, kada ste već u braku.“

„Naredni put, ako vam se to ikada ponovi, odvedite bitangu pred sudiju. Zabranjeno je tući bračnog druga, jeste li znali to? Bog to nije zamislio za bračnu zajednicu.“

„Jeste li oženjeni?“

„Nisam, i ne nameravam. Želim da putujem, da vidim svet. Radim za bratovu firmu. Trgovac je i jedan od čelnika Istočnoindijske kompanije. Nema želju da juri po svetu pa ja to činim umesto njega.“

„A gde putujete?“

„Uglavnom po Italiji i Norveškoj, nisu to duga putovanja. Zapravo, želeo bih da odem dalje. Na istok, u Kinu, ili Indiju. Zar se nikada ne pitate šta se nalazi na drugoj strani sveta? Kako tamo izgleda i kakvi ljudi tamo žive?“

„Dovoljno mi je to što ću saznati kako izgleda svet van De Rajpa i Alkmara“, kažem, na šta on počinje da se smeje.

Možda je u pitanju prisnost s kojom razgovara sa mnom, koža oko očiju koja mu se nabira kada se nasmeje ili glas, ali počinjem sve više da mu se približavam. Fin je. Zaista fin. A očito i on misli isto o meni, zato što se i sam sve više naginje prema meni i s vremena na vreme me dodirne dok razgovaramo. Na licu mu se oslikavaju živahnost i